

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

**БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ЛІКАРІВ
ТА ПРОВІЗОРІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
(online формат)**

Генеральний інформаційний партнер –
платформа «Аксемедін»

**Конференцію внесено до Реєстру з'їздів, конгресів, симпозіумів
і науково-практичних конференцій МОЗ та НАМН України**

**09 жовтня 2020 року
Київ**

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

**БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ЛІКАРІВ
ТА ПРОВІЗОРІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

**Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(online формат)**

Електронне видання

Київ - 2020

УДК: 614.25:615.1:378.22.001.73

Безперервний професійний розвиток лікарів та провізорів в умовах реформування системи охорони здоров'я (9 жовтня 2020 року). МОЗ України, Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика.- Київ : НМАПО імені П. Л. Шупика, 2020.- 495 с.

До збірника увійшли тези доповідей, що містять теоретичні та практичні результати наукових досліджень і розробок учасників науково-практичної конференції, присвячені питанням світових тенденцій безперервного професійного розвитку лікарів і провізорів; реформи системи підготовки медичних кадрів; сучасних технологій у системі підготовки медичних і фармацевтичних кадрів; сучасних інформаційних технологій у медичній освіті; питанням віртуалізації освіти; актуальним психологічним проблемам лікарів і провізорів на сучасному етапі розвитку охорони здоров'я; педагогіко-психологічним аспектам підготовки лікарів і провізорів та збереженню здоров'я соціуму; психологічним аспектам діяльності лікаря в кризових ситуаціях (зокрема, в умовах пандемії COVID-19); етико-правовим проблемам і пріоритетам розвитку медичної та фармацевтичної освіти; правовим та етичним аспектам реформування системи охорони здоров'я; розвитку галузі охорони здоров'я в контексті правової системи України.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їхні автори. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

Збірник матеріалів підготовлено до друку кафедрою педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Електронний варіант збірника розміщено на сайті НМАПО імені П.Л. Шупика за посиланням: https://nmapo.edu.ua/zagruzka2/CPD_conference_NMAPO_2020.pdf.

При передруку публікацій посилання на збірник обов'язкове.

2. Nalezhna aptechna praktyka: Standarty yakosti aptechnykh posluh (Spilna nastanova MFF/VOOZ z NAP). (2011). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897_009.

3. Guidance for the accreditation standards and key elements for the professional program in pharmacy leading to the doctor of pharmacy degree. (2015). Accreditation Council for Pharmacy Education. Retrieved from <https://www.isu.edu/media/libraries/pharmacy/facultystaff/documents/accreditation/GuidanceforStandards2016FINAL.pdf>

УПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗМІНА МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Видиборець С.

професор, завідувач кафедри

Національна медична академія

післядипломної освіти імені П.Л. Шупика

<https://orcid.org/0000-0003-0546-4325>

Пісоцька Л.

*доцент, доцент кафедри внутрішньої
медицини 3*

**Державний заклад «Дніпропетровська
медична академія МОЗ України»**

Попович Ю.

*доцент, доцент кафедри госпітальної
терапії*

**Ужгородський національний
університет, Україна**

В теперішній час післядипломне навчання лікарів зазнає суттєвих змін у всьому світі. Це обумовлено впровадженням новітніх технологій в педагогічний процес, зокрема, елементів дистанційного навчання, поширенням індивідуалізованих форм навчання із застосуванням комп'ютерів та використанням мережі Інтернет, електронних комп'ютерних підручників, віртуальних тренажерів, безупинним ростом інформації, підвищенням вимог до підготовки фахівця в світлі вимог викладених у концепції безперервного професійного розвитку лікаря. Представлена інформація про роль семінарських занять у системі

медичної післядипломної освіти і важливість дистанційного контролю базових знань.

Ключові слова: післядипломна освіта, семінар, методологія.

Вступ. Наразі післядипломне навчання лікарів зазнає суттєвих змін [1-4]. Це обумовлено впровадженням новітніх технологій в педагогічний процес, зокрема, елементів дистанційного навчання, поширенням індивідуалізованих форм навчання із застосуванням комп'ютерів та використанням мережі Інтернет, електронних комп'ютерних підручників, віртуальних тренажерів, безупинним ростом інформації, підвищенням вимог до підготовки фахівця в світлі вимог викладених у концепції безперервного професійного розвитку лікаря. Однак медична освіта за інтенсивністю використання інформаційного інструментарію помітно відстає від інших освітянських напрямків, що, очевидно, обумовлено складнощами як формалізації компонентів викладання, так і консервативністю медичної освіти та недостатнім рівнем володіння інформаційними технологіями викладачами. Кінцевою метою навчання лікаря є формування фахівця такого рівня, який зможе самостійно і кваліфіковано виконувати свої професійні обов'язки. Для успішного вирішення означеної мети повинна бути потужна, добре обладнана та оснащена сучасною діагностичною та лікувальною апаратурою навчальна та лікувальна бази, наявність висококваліфікованого професорсько-викладацького складу.

Мета роботи – систематизувати та узагальнити дані щодо ролі семінарських занять в системі медичної освіти, продемонструвати необхідність зміни методологічних підходів до їх проведення в сучасних умовах.

Основна частина. у навчальні плани додипломного і післядипломного навчання лікаря входить певна кількість семінарських занять. Організації та якості їх проведення слід приділяти значну увагу, оскільки саме семінарські заняття значно підвищують мотивацію до навчання. Необхідно завчасно інформувати слухачів про мету семінарського заняття, план та умови його проведення, перелік рекомендованої літератури для самостійного вивчення. Семінари за змістом розподіляють на інформаційні, дослідницькі та контрольні. На семінарах лікарі можуть здійснювати поглиблене вивчення певного

курсу, розділу, теми, причому, семінар за тематикою інформаційно може бути не пов'язаним з лекцією. За формою проведення семінари можуть бути: семінар-конференція, семінар-дискусія, семінар-колоквиум, семінар з клінічного розбору хворого, семінар-екскурсія, семінар з обговорення попередньо підготованих слухачами рефератів, семінар з обговорення контрольних робіт. При складанні плану кожного семінарського заняття визначають його основну мету, структуру, зміст, методи, форми та прийоми заохочення слухачів до активної дискусії. Логічним завершенням семінару повинно бути підведення підсумків, оцінювання участі кожного слухача при його проведенні та формулювання загальних висновків із кола питань, що обговорювались.

Внаслідок специфіки організації, постановки мети і завдань, семінар є одним із тих надійних видів занять, що підвищують мотивацію до навчання у лікарів і сприяють активному опануванню слухачами конкретної теми, розділу та курсу навчальної програми. Особливого значення означене набуває в умовах впровадження в педагогічний процес нових інформаційних технологій та зміні педагогічних і психологічних аспектів медичної освіти.

Семінарські заняття мають особливе значення і для формування клінічного мислення у лікарів. Під клінічним мисленням розуміють творчий процес діяльності лікаря із накопичення, обробки та тлумачення інформації про пацієнта, що за кульмінаційний момент має прийняття відповідального рішення щодо обстеження, проведення діагностики та диференційної діагностики, складання плану лікування, реабілітації, первинної та вторинної профілактики хвороби. Формування клінічного мислення є найскладнішим і найвідповідальнішим завданням професійної підготовки лікарів. Серед усіх різновидів семінарів при цьому важливе місце посідають семінари з клінічного розбору хворих. Насамперед, саме семінарські заняття дозволяють максимально контролювати ступінь засвоєння прийомів та методів обстеження хворих, опанування діагностичних та диференційно-діагностичних технологій, схем та стандартів лікування тощо. Контроль є вкрай важливою складовою частиною навчального процесу. За правильного його застосування при проведенні семінарських занять, він може суттєво сприяти досягненню їх остаточних результатів – формування клінічного мислення та становлення особистості лікаря. Клінічне мислення

в процесі діагностично-лікувальної роботи лікаря поділяють на п'ять основних етапів. Насамперед, це збирання інформації щодо стану органів і їх систем у пацієнта. Його повнота залежить від досвіду та набутих знань при попередньому навчанні лікаря. Наступним етапом є оцінка стану органів і їх систем у пацієнта, що залежить від обсягу і повноти зібраної інформації, здатності лікаря абстрактно мислити, виділяти основні синдроми тощо. Третім етапом є складання уяви про етіологію, патогенез окремих змін у органах та системах, здатність правильно оцінювати їхній взаємозв'язок та взаємозалежність, що дозволяє правильно оцінити фазу патологічного процесу, його перебіг. Четвертий етап полягає у діагностиці нозологічної форми, визначенні варіанту перебігу та призначенні лікування. П'ятий етап – перевірка правильності встановлення діагнозу, що досягається за допомогою ретельного самоаналізу проведеної диференційної діагностики та консультацій із колегами або лікарями-консультантами.

Важливою передумовою успішного формування клінічного мислення є глибокі базові знання лікарів. Їх контролюють на семінарських заняттях з допомогою визначення базового рівня знань, що дозволяє формувати групи слухачів відповідно до ступеня початкових знань і вносити корективи до мети та постановки завдань при плануванні проведення семінарів. Контроль знань може здійснюватися у дистанційному режимі.

Список використаних джерел

1. Aronson, L. (2011). Twelve tips for teaching reflection at all levels of medical education. *Medical Teacher*; 33(3), 200-205.
2. Cook, D. A. (2007). Quality of reporting of experimental studies in medical education: A systematic review. *Med. Educ.* (41), 737-745.
3. Cook, D. A. (2008) Description, justification, and clarification: A framework for classifying the purposes of research in medical education. *Med. Educ.* (42), 128-133.
4. Gibbs, T., Durning, S. & Artino, A. R. (2011). Theories in medical education: Towards creating a union between educational practice and research traditions. *Medical Teacher*. 33(3), 183-187.